

PSY MALÝCH PLEMIEN

OLGA HUND

PRELOŽILA KRISTÍNA KARABOVÁ

Venované Kate Mach

NAJPRV napadol sneh a bola som bezradná. Neskôr sa všetko začalo hrotiť. Šesťkrát som bola na uzavretých oddeleniach niekoľkých psychiatrických nemocníc, najčastejšie v krakovskom Kobierzyne. Posledný raz ma prinútili ísť na skupinovú behaviorálnu terapiu, a keď sa po troch mesiacoch niekoľkohodinových ťahaníc terapia skončila, môj život sa nakoniec začal trochu ukladať na svoje miesto.

Neskôr som sa pokúsila chorobu časovo rámcovať. Aby som si pripomenula dátumy, prezerala som si prepúšťacie správy, lebo bez nich si nič nepamätám. Ani v ktorom roku som ukončila štúdium, ani kedy *sa to začalo*, ani koľkokrát som sa nervovo zrútila a do nemocnice ma musela zobrať sanitka alebo taxík.

NA PSYCHIATRIU prijímajú iba od pondelka do piatka. Pri vchode vtedy stojí služba. Obkolesuje psychiatriu ako armáda nejaký palác.

Sanitky prichádzajú do nemocnice väčšinou v noci. Cez deň iba vtedy, keď privádzajú samovrahov z chirurgie alebo toxikológie. Keď ťa do nemocnice privádzajú v sanitke, je to prestíž. Keď sem však prichádzame taxíkmi, je to vždy tá istá firma – najlacnejšia. A hoci každý vie, že model či farba privolaného auta sa ovplyvniť nedá, ostatní nového pacienta hodnotia najprv podľa taxíka a šoféra, veď osud či pánboh predsa praje bohatým. Kategórie sú dve: vek auta a pohľadnosť šoféra. Ak z Daewoa vysadá pičus s jašteričou tvárou a nepomôže s batožinou, pacient má, aspoň zo začiatku, na oddelení po chlebe.

Ja som prišla sanitkou. A bola som schválne veselá, aby som zvedavým pacientom vykúkajúcim z okien vyslala signál. *Majte ma radi!* Som lepšia ako všetky tie zafúľané babizne u vás v špitáli!

VIEZLI ma tam, do Kobierzyna, po Dietlovej v bielobelasej sanitke Fiat Polonez. Mala pokazenú spojku a dvakrát zdochla. Raz na Dietlovej, druhý raz na Kocmyrzowskom ronde. Nezviazali ma.

Vpredu bojovali s tou spojkou a ja som sa vzadu kutrala do kapucne, aby ma náhodou cez okno nezbadal a nespoznal niekto známy. Aby som sa z toho všetkého nerozglejila, začala som poskakovať na sedadle ako na rebrináku, čo si to šinie poľnou cestou na jarmok. Ten rebrinák ťahali dva kone, ja som ich poháňala a smiala sa. Hijó, pome! Minuli sme jazero Zakrzówek, Tesco. Potom bola akási konská farma či ranč, čo mi vlastne zapadalo do predstavy, že ideme na jarmok po mentolky.

sme v cieli. A tu sa začína môj príbeh. O tom, že nemocnica sú prázdniny pre smutné deti. Aby boli všetky pokope. Na jednom mieste.

PRI VCHODE sa vo vetre kolíše zhluk sivohnedých rastlín. Na kope zdochnutej flóry vyrástli drobné biele kvietky – a to všetko spolu šumí a valí sa na seba. Tu, neskôr to spozorujem aj na sebe, majú rastliny v láske, najmä hnijúce, schnúce.

NA DVERÁCH vedľa zvončeka visí oznam s informáciou:

Zvoňte, prosím, iba RAZ
a trpezlivo čakajte, kým sa otvorí dvere.

Nechceš tu byť, ale prosíš, aby ti otvorili. Na ženský spravidla kratšie než na mužský, lebo sestry na ženskom sú akési vrtkejšie. Napokon, *ženský* a *mužský* sú pojmy arbitrárne, ale nie preto, že *gender*, ale preto, že jednu izbu na ženskom, skrátka, zaberajú muži. Majú oddelené vécika, ale spoločnú sprchu, lebo na poschodí je iba jedna a nedá sa rozdeliť.

OTVÁRAJÚ mi. Vchádzam. Po dlhej chodbe sa pozvoľna tam a späť presúvajú tlsté vypasené sumce. Sú nepriateľské alebo len neprítomné. Pri pohľade na mňa sa zhŕknu do húfu a odplávajú preč do tmy. Niečo si šuškejú. Okolo nich ako mory krúžia tí s bipolárnou afektívnou poruchou v manickkej fáze. Narážajú do seba, obtlkávajú sa, a keď sa im končí vrcholové štádium, zaliezajú pod radiátory a sedia si tam vedľa vysušených múch.

Túto nemocnicu a toto oddelenie poznám veľmi dobre. Nosievala som sem mame noviny, jedlo a vložky.

Pri návštevách sa mi vždy sťažovala. Že všetko je staré, zanedbané, že všetko preteká. Že vietor sa premáva po chodbe i kúpeľni, v ktorej nie je ani radiátor a občas tam zamrzá voda. V sprchách nie sú závesy ani handra, aspoň taká na okno, aby nikto neokukoval. Ani mop, aby mohla utrieť to jazero, čo sa rozlialo až k prahu, lebo v odpade sú vlasy. Že ešte aj v lete je tu zima a že v izbách je tesnejšie ako v celách. A smrad. Že sa nedá čítať, nič sa nedá, a že sa musí tváriť, že spí, aby sa s ňou nikto nebavil. A ešte si musí dávať pozor na pokazenú kanvicu a strážiť si cukor, kávu a dokonca aj gaťky. Že jediné, čo sa dá, je motať sa po chodbe a nakúkať, kto spí a kto nie.

Po európskych dotáciách je to tu však úplne, ale úplne iné. Po prvé, sestričky majú nové mejkapy. Po druhé, časť okien je plastových. Po tretie, kompótu dávajú viac, ako dávali mame. Po štvrté, nová kúpeľňa (hoci odtok zostal starý, so starými vlasmi a určite aj nejakými novými). Po piate, steny a stoličky dostali bleдозelený odtieň. Po šieste, dve krabice nových a celkom neroztratených puzzlí. Po siedme, čisté mopy.

POTOM ma vedú na príjem. Sedia tam dve ženské. Dávam im kartičku poistenca, chrabro vybavenú v ten deň na univerzite. Potom rozhovor s primárkou. Znužený zavalitý sanitár sedí v kúte na maličknej stoličke. Nechcem pred ním rečniť, preto na moju prosbu odchádza a ja odrazu začínam plakať, akoby ma niekto zbavil toho ochranného plášťa, do ktorého som sa zabalila v sanitke, tej peleríny, ktorá povievala na rebrináku.

„Všetko som už povedala, máte to v karte,“ kašlem a smrkám od plaču.

„Ale ja sa chcem rozprávať s človekom, nie s kartou.“ Doktorka znie, akoby to hovorila každému, každému stokrát. Sedí skleslo za pracovným stolom, pozerá bez emócií. Snáď po ničom inom netúži viac, ako ma znútra vyčistiť a potom nanovo zreparovať nejakou nemeckou chémiou.

PACIENTKA (28), prijatá na psychiatrické oddelenie z urgentného príjmu z dôvodu zhoršujúceho sa psychického stavu. Postupujúca apatia, úpadok energie so zaspávaním v posteli, strata záujmov, zhoršená koncentrácia a pozornosť, vyhýbanie sa ľuďom, plačlivosť so samovražednými myšlienkami a sklonsmi. Niekoľko dní pred príchodom do nemocnice pacientka nadužila lieky – bez lekárskeho zásahu. Pacientka je depresívna, nečinná, trávi veľa času v posteli, rezignovala na spoločenské interakcie. Čoraz intenzívnejšie stavy nepokoja a úzkosti.